

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.
INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XVIII—XIX

BELGRADE
1987—1988

BALCANICA XVIII—XIX, Београд 1987—1988, 9—453.

пломату који има неоспорне заслуге за закључење бројних политичких и војних регионалних антиревизионистичких савеза на Балкану. Он је представљао и душу Балканског споразума, закљученог 9. фебруара 1934. године с циљем да се сачува територијални status quo на Балкану.

У III делу (стр. 147—183) аутор обрађује проблем безбедности у Централној и Југоисточној Европи после 7. марта 1936. године када је нацистичка Немачка прегазила војне клаузуле Версајског мировног уговора као и обавезе које је преузела потписивањем Локарнских уговора, и то тиме што је упала са трупама у Рајнску демилитаризовану област. Ту су даље истакнути и сви моменти за које је везана активност овог великог борца против фашизма у периоду између два рата, активност која је добро позната свима који су се бавили суштинским дипломатским питањима Европе у међуратном периоду, и то све до 1936. године када је 29. августа Титулеску престао да буде међу члановима румунске владе.

И током читавог излагања, а посебно на крају, М. Ванку под-

влачи да Николаје Титулеску представља као дипломата изузетну личност свог времена, што се види и из тога што је скоро две деценије непрекидно био једна од кључних личности у свим дипломатским европским питањима, тако да се дипломатска историја међуратног периода Европе не може схватити без његовог учешћа које је овом раздобљу утиснуло специјалну боју.

Да би олакшао служење књигом, аутор ју је пропратио Индексом имена (стр. 185—187).

Напоследку, треба рећи још и ово. На промоцији књиге која је објављена у Букурешту, у некадашњој кући великог румунског дипломате, 24. новембра 1986. године, и то у присуству великог броја личности из научног и културног живота, међу којима се нашао и доле потписани, чуле су се само похвалне речи, а између њих пао је и предлог да се ово дело преведе на један од великих европских језика како би, као свеобухватно, било презентирано и најширој јавности и заинтересованим круговима.

Момчило Д. Савић

ИСТОРИЈА БАЛКАНСКИХ НАРОДА У САВРЕМЕНО ДОБА

Nicolae Ciachir, *ISTORIA POPARELOR DIN SUD-ESTUL EUROPEI IN EPOCA MODERNA (1789—1923)*, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1987, 404.

Познати румунски историчар професор Николае Чакир објавио је недавно ово дело попуњавајући једну празнину која већ дуже времена постоји у општој историографији.

Пре него што почнемо излагања дужност нам је да нагласимо да је аутор овом послу пришао после вишегодишњег искуства задржавајући се углавном на историји своје отаџбине и балканских народа новог ве-

ка. Колико је труда аутор уложио видеће се најбоље по литератури коју наводи и на којој је саздао своје дело. Реч је о ауторима са Истока и Запада као и делима које су објавили аутори балканских земаља, било на великим или својим домаћим језицима. Посебну пажњу заслужује ауторов истраживачки рад, јер је користио на многим местима необјављену архивску грађу из више земаља.

Гледано у целини аутор није запоставио ни један историјски догађај који је судбоносан за судбину сваког народа, али — што му се као превасходно румунском историчару не може замерити — изузетно место и по материјалу и по обиму страница дао је догађајима везаним за Румунске кнежевине, као и по уједињењу 1859 године, најпре Кнежевине а после Краљевине Румунији. Међутим, овакав састав је оправдан већ и стога што су се хришћанске територије северно од Дунава развијале као полузависне, док је Балкан у добром делу периода којим се аутор бави био под османлијском влашћу.

Уместо да даље говоримо о овој књизи и о њеним квалитетима, оставићемо то на располагању њеном читаоцу, наглашавајући само да једно овако дело требало би да добије превод на једном од великих светских језика јер неколико страна резимеа (стр. 401—404) на енглеском језику говори врло мало о обухватности ове књиге.

Погледајмо сада само наслове десет поглавља од којих се састоји ова књига. Прво поглавље (стр. 5—39) представља историографију проблема о чему је већ било говора. Друго поглавље (стр. 40—65) односи се на историју Балкана до краја XVIII века. У њему се говори о сукобу између Отоманске империје и великих сила у овом делу Европе, као и прилогу Румуније на процесу еманципације. Треће поглавље (стр. 66—114) иде од

првог српског устанка 1804 године до румунске револуције 1821 под вођством Тудора Владимирескуа. Даље је реч о националној и социјалној борби грчког народа 1821—1829 године, руско-турском рату 1828—1829 године, до мира у Једрену 1829 године. Четврто поглавље (стр. 115—134) наставља са периодом од грчке независности до револуционарне 1848 године. Пето поглавље (стр. 135—192) описује период од 1848 до 1875 године. Шесто поглавље (стр. 193—255) посвећено је новом отварању Источног питања 1875 године које ће се завршити Берлинским конгресом 1878 године. Седмо поглавље (256—302) говори о политичким збивањима од Берлинског конгреса до Младотурске револуције 1908 године. Осмо поглавље (стр. 303—345) говори о балканским ратовима, док девето поглавље (стр. 346—386) описује први светски рат и догађаје везане за њега — Мировна конференција у Паризу и стварање Друштва народа — заустављајући се на проглашењу Турске Републике 1923 године. Десето поглавље (стр. 387—400) посвећено је прилогу који је Балкан дао Европи у модерном раздобљу.

Закључујући треба рећи да се у овом делу много пута сусрећемо са познатим догађајима. Међутим, они добијају посебно место у општем балканском контексту, тако да смо понекад принуђени да вршимо модификацију мишљења које смо имали о појединим збивањима.

Милан Ванку

БУГАРСКО-СОВЈЕТСКИ ДИПЛОМАТСКИ ОДНОСИ

Людмила Спасов, *БЪЛГАРО-СЪВЕТСКИ ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ 1934—1944*, Наука у изкуство, Софија 1987, 206.

Бугарски професор историје Людмила Спасов зауставио се на овом питању у жељи да га осветли и да укаже на узроке и последице које су довеле до овак-

вих односа двеју земаља током десет година нашег века, о чему наговештава у предговору (стр. 5—12).